

Rol Yapma ve Drama Etkinlikleriyle Yabancılara Türkçe Öğretiminde Motivasyonun Sağlanması

Mustafa ARSLAN¹, Aynur GÜRSOY²

Öz

Makale, yabancılara Türkçe öğretiminde rol yapma ve drama etkinliklerinin uygulama esaslarını ve öğrencileri motive etmedeki rolünü açıklamaktadır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan konuyla ilgili materyal taranmış ve motivasyona etkileri saptanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında yabancılara Türkçe öğretiminde rol yapma ve drama etkinliklerinin etkili bir şekilde kullanılmasına yönelik bir dizi uygulama geliştirilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde, öğrencilerin isteklendirilmesinde (motivasyon) sorun yaşayanlar araştırmada geliştirilen metodlar ve etkinliklere dayanarak bu problemi aşmaya çalışabilirler.

Anahtar Kelimeler: *Yabancılara Türkçe öğretimi, rol yapma ve drama etkinlikleri, yöntem, motivasyon, oyun.*

*24 Haziran 2011 tarihinde elektronik olarak yayımlanmıştır.

¹Yrd. Doç. Dr. International Burch University, Türk Dili ve Edebiyat Öğretmenliği Bölümü, Öğretim Üyesi, marslan@ibu.edu.ba

²International Burch University, Türk Dili ve Edebiyat Öğretmenliği Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, aynurgursoy@hotmail.com

Establishing Motivation in Teaching Turkish as a Second Language Through Role Playing and Dramatic Activities

Abstract

In this article, it is intended to study the principles of role playing and motivational influence of dramatic activities in the learning teaching process of Turkish as a second language. Examining the sources and materials related to foreign language teaching, their role in learning process is analyzed. In light of the data obtained, a number of techniques have been developed for the effective use of dramatic activities in teaching Turkish as a second language. In the learning process of Turkish as a second language, students having motivational problems may try to overcome these through the developed methods and activities in this research.

Key words: Turkish as a second language, role playing, and dramatic activities, method, motivation, game.

Giriş

Kökleri tarihin en eski dönemlerine kadar uzanan, 12 milyon kilometre karelik bir alanda 220 milyon nüfusun konuştuğu, 600 bini aşkın söz varlığına sahip yüzün üzerinde ülkede öğretimi yapılan Türkçe, dünya dili olmaya aday olan bir dildir (Akalm, 2010). Dünya da en çok konuşulan diğer dillerle kıyaslandığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çok yenidir. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretim yöntemleri planlanırken diğer yabancı dillerin motivasyona yönelik uygulamaları dikkate alınmalıdır. Bu durum yabancı dil öğretiminde en etkin yollardan biri olarak sahne oyunlarına (rol yapma, dramatize etmek) dayanan etkinliklere dikkatleri çekecektir.

Türkiye'nin son yıllarda yurt dışında çok güçlü kültürel, sosyal, ekonomik vb. ilişkiler kurmaya başlaması Türkçenin yabancılar tarafından öğrenilmesini hızlandırmıştır. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde motivasyonu artırıcı materyal ve yöntem problemleri olduğu bir gerçektir. Rol yapma ve drama (sahne oyunları) gibi oyun asıllı aktivitelerle gerçekleştirilen yabancı dil öğretimi, günümüzün en isteklendirici (motive edici) metotlarından biridir. Yabancı dil öğretimine çocuk yaşlarda başlanması sahne oyunlarının yabancı dil öğretimindeki önemini bir kat daha ortaya koymaktadır.

İnsanların birbirleriyle anlaşabilmelerini sağlayan tek araç dildir (Kantemir, 1997). İnsanlar bu aracı çocuk yaşta çevreleriyle iletişime geçerek oyun ekseninde edinirler. Belli bir seviyeye gelen çocuklar çevresindeki her şeyi anlamak için soru-cevap şeklinde olayları dramatize etmeye çalışırlar. Bu süreç dikkatli takip edilirse çocuk açısından oyun havasında geçmektedir. Ana dili ediniminde bu kadar büyük bir rolü olan oyun temelli etkinliklerin ikinci bir dil öğretiminde veya öğreniminde yöntem olarak temel alınması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde geçmişten bu yana sürekli geliştirilmekte olan yeni kuramlar, yöntemler dilin dört temel *dinleme, konuşma, okuma, yazma* becerilerinin paralel olarak geliştirilmesine yöneliktir (Demirel, 2000a). Bu temel becerilerin öğretimi süreci rol yapma ve drama etkinlikleriyle yürütülmesi bireylerin ilgisini artıracaktır. Her temel becerinin öğretiminde sahne oyunlarından belli oranlarda faydalanılmalıdır. Aksi durumda bireyler bazı becerilerin üzerine yoğunlaşırken diğer becerilerle ilgilenmeyebilirler.

İşitirsem unuturum, görürsem hatırlarım, yaparsam öğrenirim (Tuna, 2010). Bu Çin atasözünden hareketle kişiler rol yaparak ve dramatize ederek dili daha kalıcı öğrenirler ve öğrenilen dille daha ilgili hale gelebilirler. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenci oyun faaliyetlerinde rol almalı ve deneme yanılma yoluyla yaparak, yaşayarak konuyu kavramalıdır.

Rol yapma ve drama etkinlikleri özellikle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde çok yönlü olarak kullanılmaktadır. Yabancı dillerin öğretiminde kullanılan rol yapma ve drama aktiviteleriyle ilgili kaynaklar incelenerek yabancı dil olarak Türkçe öğretimine de uyarlanabilir. Özellikle temel seviye yabancılara Türkçe öğretiminde benzersahne oyunları kullanılarak öğrenciler bu dili öğrenebileceklerine inandırılmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem kadar öğretmenin becerisi de önemlidir. Yabancı dil öğretmenliğinin sanat ve yetenek yönleri daha ağır basmaktadır (Tarcan, 2004a). Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretenler, bir tiyatro sanatçısı gibi kimi zaman rol yaparak, dramatize ederek doğaçlama oyunlarla öğrencilerin dikkatlerini çekebilmelidirler.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çocuğun dikkat ve motivasyonun sürekli açık tutulması açısından Emmer ve Millett'in konuyla ilgili; ilginç olaylarla öğrencilerin ilgisini çekmek, sınıf ortamında sürekli değişiklikler yapmak, beş duyu organını uyaran araçlar kullanmak ve derslerde uygulamalı örneklerle yer vermek şeklindeki tespitleri önemlidir (Senemoğlu, 2005).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde (YDTÖ) rol yapma ve drama etkinliklerinin öğrenciyi motive edecek şekilde planlanmasına ihtiyaç vardır. Ana dili Türkçe öğretiminde rol yapma ve drama faaliyetleri hakkında yeterince uygulamalara ulaşmak mümkündür. Ancak YDTÖ'nde sahne oyunu uygulamalarına ulaşmak zordur. Konuyla ilgili materyal incelemesi neticesinde toparlanan veriler dikkate alınmış, motivasyonu geliştirici rol yapma ve drama (sahne oyunları) etkinliklerinin yabancılara Türkçe öğretiminde etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik esaslar belirlenmiştir.

Motivasyon Açısından Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sahne Oyunlarının Rolü

Sahne oyunları, öğrencileri eğlendirerek sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin ilgilerini konuya çekerek öğrencileri motive etmektedir. Dilin kurallarından ziyade kullanımının önemli olduğu esas alınrsa sınıf ortamında öğretilen dilin kullanımına imkân sağlamak sahne oyunlarındaki amaç olmalıdır. Sahne oyunları ile öğrenci konuşma becerisini geliştirecek, kendine özgüveni artacak ve derse daha iyi motive olacaktır.

Öğrencilerin gerçek ortamlarda konuşamama probleminin önüne geçmek için öğrenme esnasında diyaloglara bağlı rol yapma ve drama uygulamalarına yer verilmelidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen adaylara, sahne oyunları ile diyalog çalışması yaptırmak onların dikkatlerini çekecektir. *Pratik yapmak isteyen kimsenin, konuşma sırasında söyleyeceği sözleri, yani sözcükleri, deyimleri ve cümleleri, her an "dilinin ucunda" bulundurmaları* drama uygulamalarında gereklidir (Başkan,2006).

İzgören,(1999) *Oyunlarla Dil Öğretimi* kitabında dil becerilerinin geliştirilmesinde oyunun önemini vurgulayarak,sınıfta oynanan oyunların farkına varmadan öğrenme şeklinde gerçekleştiğini belirtmektedir. Oyunun, deneyim kazandırmanın yanında öğrencinin dikkatini konuya çekme gibi önemli bir işlevide vardır.

Sanat, insanlık tarihiyle beraber yaşamış ve varlığını halen sürdürmektedir. Sahne sanatlarından olan tiyatro, drama, komedi, piyes, skeç (güldürü amaçlı kısa oyun), pandomim, vodvil vb. edebiyat türlerinin oynandığı yer olarak tanımlanır (TDK Sözlük, 2005). Yabancılara Türkçe öğretiminde Türk edebi ürünleri sahne oyunlarına uyarlanarak öğrencilerin ilgileri çekilebilir.

Hengirmen'e (1993a) göre; öğrenciler tiyatro sayesinde söylediklerini uygulamaya koyarlarsa öğrenme başarısı %70'ten, %90'a çıkmaktadır. Tiyatro, insanlarda estetik bir heyecan uyandırarak yabancı dil öğretiminde motivasyonu güçlendirir. Ayrıca kültürel farklılıklar tiyatro aracılığıyla, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmalıdır. Yine Hengirmen'e göre ders esnasında konuşulan diyaloglar tiyatrodaki olduğu gibi drama haline

getirildiğinde yabancı dil öğretiminde doruk noktaya ulaşılması söz konusudur.

Demircan (2005a) hiçbir dersi bir oyunun sağladığı doğru ve doğal diyalogu ve öteki etkinlikleri sağlayamadığını belirtir. Yabancı dillerin öğretiminde kullanılmış tiyatroyunları Türkçe öğretiminde de denenebilir. Bu tür uygulamalarla öğrenciler, yabancı dili kendi anadili gibi kullanma fırsatı bulurlar.

Tiyatro ile yabancı dil öğretimi yakın tarihte ilgililer tarafından ele alınıp denenmiş ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Tiyatro ile yabancı dil öğretimi orta düzeyde İngilizce bilen öğrencilerle kendisi bir tiyatro yönetmeni olan Richard Via (1966) tarafından yirmi kadar denemeden sonra biçimlenen bu metot bugün *via yöntemi* olarak da anılmaktadır. Bu fikre göre tiyatro bir yöntem değil, yabancı dil öğretiminde kullanılacak bir teknik ya da bir araçtır. Dersin başında, ortasında ya da sonunda kısa etkinlikler şeklinde planlanmalıdır. Bu aktivitelerle öğrencilerin iletişim kurma becerileri gelişir (Ay, 1997:103). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu yöntemin uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Öğretmen, yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde diyaloglara önem vermeli, gerekirse çalışma kitabının dışında faydalı olabilecek konuşma metinlerinden faydalanmalıdır. Elindeki materyalleri zenginleştirmelidir. Öğretmen, diyalogları tiyatrolaştırarak öğrencilerin dikkatlerini konuya çekmeli ve öğrenmeyi hızlandırmalıdır.

Her yöntem ve teknikte olduğu gibi sahne oyunlarında dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan birkaçını Demircan (2005b) şu şekilde sıralamaktadır:

- Öğretmen aktif olarak katılmaz, arka planda durur.
- İlk başta öğrencilere belli bir durum hazırlanarak öğrencilerin ön hazırlıksız konuşmaları sağlanmalıdır.
- Öğrencilere roller ve oyun ezberletilmez denemeler dışında ezberleme yapılmaz.
- *Konuş ve dinleyolu* çok önemli bir yol olduğu için oyuncular birbirleriyle konuşmalı ve birbirlerini dinlemelidir. Konuşma sırası gelen

önce metne bakarak söyleyeceklerini kendisi okumalı sonra konuştuğu kişinin gözlerine bakarak aklında kalanı yüksek sesle söylemelidir.

- Konuşurken yürünmemeli ya da gezinilmemelidir. Aynı zamanda gerekmedikçe jest kullanılmamalıdır.
- Yabancı dil, tiyatro aracılığıyla canlı bir iletişim deneyimi olur.
- Tiyatro yöntemi, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkin olarak kullanılmalıdır. Öğrenci, oyun içerisinde kendisini anlatırken sıkılma ve konuşmaktan vazgeçme duygusunu azaltıp, konuşma becerisini geliştirerek bu dili başarabileceğine olan güveni artır.

Yabancılarla Türkçe öğretiminde motivasyonun sağlanması bakımından Sahne Oyunları iki başlık altında incelemek mümkündür.

1. Rol Yapma

Rol yapma, çağdaş öğretim teknikleri arasında yer alır. Rol yapma, duygu ve düşünceleri, farklı bir kişiliğe bürünerek ifade etmeye yarayan bir öğretim tekniğidir (Demirel, 2000b). YDTÖ'nde öğretmen ders kitabına bağlı kalmadan kendi yaratıcılığını kullanarak bu tür uygulamalara zaman ayırmalıdır.

Rol yapma tekniği, yabancı dil öğretiminde diyalog ve konuşma becerisini geliştirmede sınıf içinde malzeme gerekmeden her konuyla ilgili uygulanabilecek eğitici ve öğretici bir etkinliktir. Öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir karakter üzerinden ifade etmesini sağlayan ve etkinliğe aktif katılan öğrencinin motivasyonunu sağlayan bir metottür. Bir diyalog öğretmen kontrolünde uygulandıktan sonra aynı diyalog öğrenciler tarafından temsil edilmelidir. Bu tekniği uygulamadan önce o diyalogla öğretilmesi amaçlanan cümle yapıları çok iyi planlanmalıdır. Bu teknik özellikle konuşma becerisini geliştirmek amacıyla sınıf içinde etkili bir şekilde kullanılmalıdır (Demirel, 2008a).

Yalın(2006) rol yapma tekniğini anlatırken dikkat edilmesi gereken noktalardan şu şekilde bahseder.

- Ortam oluşturularak doğal olma yolu kullanılmalı ve grup motive edilmelidir.
- Roller paylaştırılmalı, prova yapılmalı ve sahne hazırlanmalıdır.

- Roller için öğrenciler seçilirken kendilerini rolüne iyice adapte edebilenler tercih edilmelidir.
- Öğrenciler rollerini oynarken diğer öğrenciler de iyi bir seyirci ve dinleyici olmalıdır.
- Öğretmen, yapılan yanlışlar üzerinde durmalı ve düzeltmeler yapmalı ama bu hatalar oyun oynanırken düzeltilmemeli; bittikten sonra yapılmalıdır.

Rol yapma etkinlikleri yabancılara Türkçe öğreten ana ders kitaplarındaki diyalog ve metinlerden faydalanılarak geliştirilebilir. Yabancılara Türkçe öğretmek üzere hazırlanan *Türkçe öğreniyoruz Orhun Çalışma Kitabı 2, Gökkuşuğu 2* ders kitapları incelendiğinde her konunun sonunda güncel olaylarla ilgili diyalog parçalarının bulunduğu tespit edilmiştir. Buradaki diyaloglar, anlama, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Bu yolla en çok kullanılan kelimeler, fiiller ve kalıpların dile yerleşmesi sağlanır.

Örnek 1:

Aşağıda *Gökkuşuğu 2* kitabında *karşılaşma* konulu günlük hayatta en çok kullanılan bir diyalog bulunmaktadır (Gökkuşuğu Türkçe Ders Kitabı 2, 2007). Uygulamadan sonra konuyla ilgili değerlendirme soruları sınıfta cevaplanarak konu pekiştirilmelidir (Bkz. Resim2. 1).

KONU 16

OKUMA - ANLAMA

1. Aşağıdaki diyalogu okuyunuz.
KARŞILAŞMA

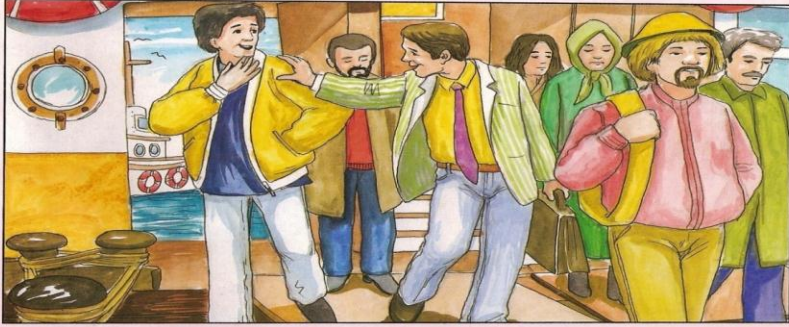
Kemal : Mehmet, sen misin? Gözlerime inanmıyorum.
Mehmet : Kemal! Arkadaşım, yıllardır görüşemiyoruz.
Kemal : Haklısın. Liseden sonra hiç görüşemedik.
Mehmet : Doğru, çok uzun zaman oldu.
Kemal : İşlerin nasıl? Neler yapıyorsun?
Mehmet : Okuldan sonra bir lokantaya girdim. Daha sonra üç yıl bu lokantada aşçıbaş olarak çalıştım. Bir süre sonra kendi işimi kurdum. Şimdi inşaat malzemesi satıyorum. Senin işlerin nasıl? Neler yapıyorsun?
Kemal : Ben de üniversiteden sonra bir fabrikaya mühendis olarak girdim. O tarihten beri aynı firmada çalışıyorum.
Mehmet : Müziğe devam ediyor musun?
Kemal : Elbette, müzik benim en büyük tutkum. Beste çalışmalarım devam ediyor.
Mehmet : Hâlâ İzmir’de mi oturuyorsun?
Kemal : Hayır, İstanbul’a taşındım. Seninle en son görüştüğümüzde İzmir’de oturuyordum. Vaktin varsa bizim eve gidelim. Uzun uzun konuşuruz.
Mehmet : Sağ ol. Birazdan önemli bir randevum var. Gitmem lazım. Ama bundan sonra sık sık görüşelim.
Kemal : Tabi, benim evim Kadıköy’de. Telefon numaram 316 01 08. Müsait olunca beni ara.
Mehmet : Mutlaka ararım. Sana iyi günler.
Kemal : Güle güle Mehmet. Görüşmek üzere.

2. Aşağıdaki cümleleri okuduğunuz diyaloga göre tamamlayınız.

1. Mehmet ile Kemal, sonra hiç görüşemediler.
2. Mehmet Bey, şimdi malzemesi satıyor.
3. Kemal Bey, tir.
4. Kemal Bey, çok meraklıdır.
5. Kemal Bey, artık de oturmuyor.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz diyaloga göre cevaplayınız.

1. Mehmet Bey ile Kemal Bey ne zamandan beri arkadaşlar?
2. İkisi ne zamandan beri görüşemiyor?
3. Mehmet Bey, liseden sonra hangi işlerde çalışmış?
4. Kemal Bey, nerede mühendislik yapıyor?
5. Kemal Bey’in evi nerededir?

129

Resim 2.1:Gökkuşuğu 2'den rol alma tekniği ile ilgili örnek bir diyalog

Örnek 2:

Özbay ve Temizyürek tarafından hazırlanan(2004)*Türkçe öğreniyoruz ORHUN Çalışma Kitabı 2*'de bir bayram günü yaşanan bir diyalog metni verilmiştir(Bkz.Resim 2.2). Diyalogların rol yapma şeklinde öğrenciler tarafından kullanılmasıkonuşma ve telaffuz becerilerini geliştirecektir (TİKA Yayınları, 2004).

6. ünite • bayramınız kutlu olsun!

6 BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN!

6.ÜNİTE Bayram Anadoluların En Çok Övdüğü

Dinleme ve Konuşma

BAYRAM

Arife, bayramdan bir önceki gün demek. Yarın Ramazan Bayramı.

Anne, bayramda neler yapmam gerek ?

Çocuk : Hayrola anne, bugün çok telaşlısın, nedir bu hâlin ?

Anne : Oğlum bugün arife.

Çocuk : Arife ne demek anne ?

Anne : Arife, bayramdan bir önceki gün demek. Yarın Ramazan Bayramı. Bugün herkes bayramlık alış verişini yapar, evler temizlenir, bayram için tatlılar ve yemekler hazırlanır.Ramazan Bayramı'nda mutlaka tatl yapılır. Onun için bu bayrama "Şeker Bayramı" da diyoruz.

Çocuk : Anne, bayramda neler yapmam gerek ?

Anne : Oğlum, baban sabah erkenden kalkıp camiye gidecek.

66 BAYRAMINIZ KUTLU OLSUN! [6.ÜNİTE]

Resim 2.2:Orhun Çalışma Kitabı 2'den rol alma tekniği ile ilgili örnek diyalog

İngilizce öğreten bazı kitaplar incelendiğinde diyalog ve grup çalışmaları, konu sonlarında ele alınmıştır. Rol alma tekniği ile bu diyalog metinleri öğrencilere grup çalışması olarak uygulanmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Northstar “Speaking Listening” (Longman)
- English in Mind (Cambridge)
- Headway (Oxford)
- Opportunity (Longman) cutting Edge, snapshot

2.Drama

Drama, bir olayın veya durumun yazılı metne bağlı kalmaksızın doğal bir şekilde uygulanmasıdır. Drama ile öğrencinin kendini ifade edebilmesi, üretken olması, aktif olması, araştırma isteğinin ve kendi problemlerini çözebilme becerisinin geliştirilmesi amaçlanır. YDTÖ’nde de drama ile öğrenci dili, yaparak ve yaşayarak öğrenir (Kara, 2009).

Bu teknik en eski yöntemlerden birisi olup günümüzde okullarda İngilizce öğretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Drama ile öğrenci problem çözme ve iletişim kurma yeteneğini geliştirir diyen Demirel (2008b) *Yabancı Dil Öğretim Teknikleri* kitabında bu tekniğin çok kullanışlı ve yararlı olduğunu vurgular. Öğrenciler, öğrenilen dili gerçek ortamlarda nasıl kullanmaları gerektiğini sınıf ortamında yaşayarak öğrenirler. Demirel, bu tekniğin önemini şöyle sıralar:

- a- Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
- b- Kişinin kendine olan güvenini artırır.
- c- Anlama yeteneğini ve yaratıcılığını artırır.
- d- Bilgilerin etkin kullanımını sağlayarak onları pekiştirir.

Drama daha çok temel dil becerileri gelişmiş, orta ve ileri seviye öğrencilerine uygulanması gereken bir tekniktir. Çünkü drama tekniği karşılıklı konuşmayı hedefler. Yeni Türkçe öğrenmeye başlayanlara zor uygulanabilir. Demirel, (2008c) kitabında bu tekniğin çeşitlerini doğal drama ve biçimsel drama olarak ikiye ayırır.

Doğal drama, öğrencinin doğal olduğu ve gerçek hayattaki serbest konuşma alışkanlığını kazandığı drama çeşididir. Doğal drama çeşitleri olarak; Serbest oyunlar, hikayelerisahneleme, resimlerle hikaye sahneleme, radyo ve TV haberlerini taklit etme ve gölge oyunları gösterilebilir. Bu doğal drama tekniği, ana okullarında, yaratıcı drama etkinlikleri adı altında çocukların kendi ana dilini kullanarak uyguladıkları, öğretmenleri tarafından en çok kullanılan tekniklerden biridir (MEGEP, 2006). Bu etkinlikOğuzkan (1988a)'nın bahsettiği gibi hiçbir zorlama olmadan öğretmenin anlattığı bir hikayenin ya da çocukların başlarından geçen bir olayın veya öğretmenin çocuklarla birlikte karar verdikleri bir durumun canlandırılması olabilir. Çocuklar içlerinden geldiği gibi, hatta bazen hikayeyi istedikleri gibi değiştirerek etkinliği uygulayabilirler.

Biçimsel drama, ciddi ve planlı olarak yetişkin öğrencilere uygulanabilen bir aktivitedir. Oynananacak oyun önceden ezberlenmiş ve provası yapılmış olmalıdır.Örnek olarak kuklalar, pandomim(sessiz oyun) ve piyesler sayılabilir.YDTÖ'nde temel seviyede ilerlemiş ve üstü öğrencilere uygulanabilecek drama etkinlikleri hazırlamak mümkündür. Bu etkinlikler, öğrencilerin kelimeleri doğru telaffuz etmesine, heyecanlarını kontrol etmelerine ve sözlü anlatımın gelişmesine yardımcı olur.

2.1. Hikayeleri Sahneleme

Doğal dramanın bir çeşidi olan hikayeleri sahneleme YDTÖ'nde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmektedir. Hikayenin bir kısmı ya da tamamı alınmalıdır.Rol yeteneği olan öğrenciler seçilmeli ve basit araçlardan yararlanılmalıdır. Türkiye'de ilk ve ortaöğretimde sınıf içi aktivitelerde kullanılan piyes örnekleri yeniden düzenlenerek YDTÖ'de kullanılabilir.

Örnek:

Anne: (Yanına gelen Burak'a) Elinde ne var oğlum?

Burak: Elma var anne.

Anne: Elmayı yıkadın mı?

Burak: Yıkadım anne.Biraz oynamak için dışarı çıkabilir miyim?

Anne: Çıkabilirsin ama kahvaltı hazır olduğunda gel.

Burak: Sen çağırınca hemen gelirim.

Anne: (Kahvaltıyı hazırlamayı tamamladıktan sonra Burak'a seslenir.)

Burak! Kahvaltı hazır.Hadi gel.

Burak: (İçeri girer ve masaya oturur.)

Anne: (İçeriden) Oğlum ellerini yıka, kahvaltıya öyle başla.

Burak: Yıkadım anneciğim (Hızla kahvaltısını bitirdikten sonra). Ben dışarı oynamaya gidiyorum.

Anne:Tamam, geç kalma (Aytaş, 2008).

Drama metni canlandırıldıktan sonra olayın nasıl gelişeceği hakkında izleyici olan öğrencilerin tahmin yürütmeleri sağlanmalıdır.Bu tahminler doğrultusunda oyun tamamlanmaya çalışılır.Böylelikle dil ve konuşma becerileri drama yoluyla geliştirilmelidir.

2.2.Serbest Oyunlar

Bu oyunların en önemli özelliği, fazla araç- gereç kullanmadan ve her zaman her yerde uygulanabilir olmasıdır. Öğrencilerin kendilerini iyi ifade etme ve konuşma yeteneklerini geliştirir. Öğretmen pasif olarak katılır ve yönetici rolündedir. Örneğin, öğretmen masası bir bilet gişesi, pazarda bir tezgah masası ya da bir banka veznesi olabilir. Öğrenciler günlük hayatta kullanılan gişe, pazar veya bankada kullanılan birçok diyalogu bu yöntemle uygulama imkânı bulurlar. Özgüvenleri olmayan öğrenciler bu etkinliklerle motive olurlar.

2.3.Parmak Oyunları

Öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmesini kolaylaştıran ve dinleme alışkanlığını kazandıran parmak oyunlarınaokullarında çocuklara uygulanan bir etkinliktir(Oğuzkan, 1988b). Bu basit oyunlar temel seviye YDTÖ'de uygulanabilir. Bu alıştırmalarla, Türkçe kelimeler bir bağlam içinde öğretilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviye öğrencilerine, bazı kelimelerin ve fiillerin kavratılmasında bu etkinlikler kullanılmalıdır.

Örnek:

Kaplumbağa:

Bir küçük kaplumbağa varmış (Eller daire şeklinde birleştirilir)

Bir kutuda yaşarmış (Eller tekrar birleştirilerek kutu şeklini alır)

Gölde yüzermiş (Ellerle yüzme hareketi yapılır)

Kayalara tırmanmış (Ellerle tırmanma hareketi yapılır)
Bir gün sivrisineği yakalamış (Eller birbirine kenetlenir)
Sonrada pıreyi (Eller yine birbirine kenetlenir)
Fakat beni yakalayamadı (Baş iki tarafa sallanır)

2.4.Kuklalar

Eğlendirerek öğretme amacı güden bir etkinliktir.Kuklalardan, diyalog öğretiminde ve hikaye anlatımında faydalanılmalıdır.Çeşitleri; el kuklası, eldiven kuklası, ipli kuklalar ve gölge kuklasıdır.Demirel (2008d), bir çok ülkede yaygın olarak kullanıldığını ifade eder. YDTÖ'nde Türk kültürüne ait Hacivat ve Karagöz oyunları, yeniden düzenlenerek içindenargo kelimeler de çıkartılarakbu amaçla kullanılabilir. YDTÖ' de kuklalarla pandomim tekniği birlikte ele alınabilir.

Hacivat ve Karagöz gibi gölge oyunlarından materyallergeliştirilip sınıf içi etkinliklerinde öğrencilere uygulatılmalıdır.Kuklalar yardımı ile bu etkinlikler düzenlenmelidir.Nuhoğlu, Özsoy ve Aydın (2008a)' nın kitabında düzenlenen buoyun örnekleri sınıf içi etkinliklerinde kullanılabilir.Orta ve ileri seviye öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmesi bakımından bu alıştırmalar önemlidir.Bu aktivitelerle dersler monotonluklardan kurtarılır.

Örnek:

İleri seviye öğrencilerin okuma ve anlama becerileri ve vurgu ve tonlamaları doğru yapmaları bakımından aşağıda olduğu gibi benzer diyaloglar YDTÖ'nde kullanılabilir.

Hacivat:Yar bana bir eğlence!

(Karagöz gelir, Hacivata vurmaya başlar)

Hacivat: Yazıklar olsun sana Karagözüm!

Karagöz: Hoş geldin ince, uzun kazık (Tokat atar)

Hacivat: Yazıklar olsun sana ki kavak ağacı gibi boy atmışsın; ama adam olamamışsın.

Karagöz: Sen de çam yarması gibi boylanmışsın (Tokat atar)

Hacivat: İşte Karagöz, adam olmadığın bu tokattan da belli.

Karagöz: Sen şu tokadı ye de git oyna çiftetelli.

Hacıvat: Bak Karagözüm, sen benim kırk yıllık arkadaşısın, eğer dinlersen sana babamdan kalma birkaç öğüdüm var. Bunları sana söyleyim de adam olursun ve bana dua edersin.

Karagöz: Söyle bakalım. Ne biçim şeymiş onlar. Öğrenelim.

Hacıvat: Eğ öyleyse başını aşağı eğ.

Karagöz: Ne olacak?

Hacıvat: Ben senin ensene bir tokat atacağım, öğütleri birer birer söyleyeceğim.

Karagöz: Tokatsız olmaz mı?

Hacıvat: Bu kıymetli öğütler sonra akılda kalmaz. Eğ başını hadi!

Karagöz: Olur, hadi vur bakalım (*başını eğer*) Ama yavaş vur!

Hacıvat: (*ağlar gibi*) Ah gidiyor! Ah gidiyor!

Karagöz: (*başını kaldırır*) Yakalayın kim gidiyor?

Hacıvat: Kimse gitmiyor, babamın öğütleri gidiyor. Sen eğ başını.

Karagöz: Olur eğdik (*eğer*)

Hacıvat: Birinci öğüt (*vurur*)

Karagöz: Yavaş kon, elinin cuntasından başlarım, neymiş o söyle bakalım?

Hacıvat: Cahillik bilginlikten iyidir, derlerse işit de inanma.

Karagöz: (*başını kaldırarak*) bunu kim bilmez be!

Hacıvat: Sen eğ başını.

Karagöz: Olur (*başını eğer*)

Hacıvat: (*ağlar gibi*) hey gidi babamın öğütleri uçuyor, uçuyor...

Karagöz: Ökse kuralım, tutarız.

Hacıvat: Sen eğ başını.

Karagöz: Peki

Hacıvat: İkinci öğüt (*vurur*): fakirlikzenginlikten iyidir derlerse, işit de inanma.

Karagöz: Bu ne biçim öğüt be? Bunları kim bilmez?

Hacıvat: Eğer sen bunları bilmiş olsaydın, adam olurdu. Bana karşı öyle hep kabaca hareketlerde bulunmazdın. Sen eğ başını.

Karagöz: Olur (*başını eğer*)

Hacıvat: Üçüncü öğüt (*tokat atar*)

Karagöz: Elin kırılın kerata.

Hacıvat: Bekarlık evlilikten iyidir derlerse işit de inanma.

Karagöz: (*başını kaldırarak*) bitti mi? Şimdi sen de benim babamın öğütlerini dinle, eğ kafanı aşağı.

Hacıvat: Benim öğüde ihtiyacım yok (*gitmeye çalışır*)

Karagöz: (*kıskıvrak yakalar*) buraya gel... eğ bakalım kafayı.

Hacıvat: Ne olacak?

Karagöz: Öğüt vereceğim, eğer şu kafayı aşağıya.

Hacıvat: Eğdim ...*(eğer)*

Karagöz: *(elini bir aşağı, bir yukarı sallayarak)* öhü öhü sıkı dur, öğüt geliyor.

Hacıvat: Aman Karagözüm yavaş gelsin.

Karagöz: Artık o bahtına *(şiddetle bir tokat atar)* birinci öğüt.

Hacıvat: Pek hızlı vurdun birader.

Karagöz: Öğütler kafana iyice yerleşsin, öğütlerim biraz dehşetlidir.

Hacıvat: Eee neymiş o öğüdün söyle.

Karagöz: Açlık tokluktan iyidir derlerse de işit de inanama.

Hacıvat: A Karagözüm bunu kim bilmez?

Karagöz: Bu öğütler bana babamdan miras kaldı sen başını eğ!

Hacıvat: Aman Karagözüm sen yavaş vur.

Karagöz: Olur, eğer kafayı *(tokat atarak)* ikinci öğüt.

Hacıvat: Neymiş o?

Karagöz: Senin sırtına binmek, eşeğin sırtına binmekten iyidir derlerse işit de inanma...

Hacıvat: A birader böyle öğüt olur mu?

Karagöz: Öğüdün kötüsü olur mu, sen kafanı sıkı tut *(tokat atar)* üçüncü öğüt...

Hacıvat: *(başını kaldır)* neymiş o?

Karagöz: *(Tokat atarak)* tokat yemek, yemek yemekten iyidir derlerse. İşit de inanma.

2.5Pandomim

Taklidi biroyunda öğrenciler bir insanın, bir makinanın, bir hayvanın hareketlerini takip ederek canlandırabilirler. Oğuzkan(1988c), araç kullanmadan yapılan bu çalışmaların basit pandomim olarak adlandırılır. YDTÖ temel seviye gruplarında pandomim yöntemi kullanılmalıdır. Bu metodla öğrencilerin anlama ve verilen komutları canlandırma becerileri geliştirilir. Öğrenciler, Türkçe konuşurken jest, mimik ve beden dili kullanma becerilerini geliştirirler.

Örnek:

Serçenin Kahvaltısı

Öğretmen yüksek sesle anlatır. (Öğrenciler hareketleri istedikleri gibi canlandırırılar)

Bir ağacın dalında uyuyan serçe uyandı. (Öğrenciler yere çömelir, kolları yukarı doğru kaldırır ve çırpar)

Serçe yiyecek bulmak için ormana doğru uçtu. (Kollar iki yana açılır ve uçar gibi sınıfta dolaşırlar)

Serçe solucan bulmak için dikkatle yerlere baktı. (Öğrenciler kollarını yana açarak ve dikkatle bakarak sınıfta dolaşırlar)

Serçe bir solucan buldu. (Öğrenciler yere çömelir, eller yerde baş önde)

Serçe ağaca geri döndü. (Kollar yanda uçma hareketi yaparak başlangıç yerine dönerler)

Sonuç

Yabancı bir dili bilmek isteyen her aday ana dilini konuşma rahatlığında o dili öğrenmek ister. Teorik olarak öğrenilen dilin pratikte istenilen düzeydekullanabilmesi tüm duyu organlarının dil öğretiminde aktif olarak katılmasıyla mümkündür. Öğrenme işlemine katılan duyu organlarının sayısı ne kadar fazla olursa öğrenmedaha doğru gerçekleşir ve öğrenilenlerin unutulması engellenmiş olur.Bir çok uyarıcının harekete geçirildiği sahne oyunlarına Türkçe öğretiminde yeterince yer verilmelidir.

YDTÖ sahne oyunları uygulamalarında öğrencilerin karar verme, problem çözmeye, iletişim, empati, girişimcilik, sosyal katılım, bilgi teknolojilerini kullanma, araştırma, mekan algılama ve gözlem gibisosyal becerilerini geliştirecek materyaller tasarlanmalıdır (Nuhoğlu ve vd., 2008b).

Diyalog, metin ve alıştırmalar tümevarım yoluyla öğretilmelidir.Önce belli yapıları içeren tümceler öğretilir daha sonra bunların alıştırmaları yapılır(Hengirmen, 1993b). Bu alıştırmalar sahne oyunları ile ilişkilendirilirse öğrencilerin alıcılıkları sürekli açık tutulabilir.

Modern yabancı dil öğretimi, öğretmen merkezli değil öğrenci merkezlidir. Modern eğitim anlayışı katılımlı bir eğitim sistemidir.Yabancılara Türkçe öğretenlersahne oyunları eksenli materyalleri doğru ve yerinde kullanarak öğrencileri motive etmelidirler. Rol yapma ve drama etkinlikleriyle öğrenciler aktif hale getirilmelidir. Aktif durumda olan bir öğrenci daha hızlı öğrenir.

Yabancı dil öğrenirken unutmayı engelleyen en önemli unsur öğrenilenlerin kullanılması ve özellikle dil öğrenen kişinin günlük ihtiyaçlarına cevap veriyor olmasıdır.Dil öğrenirken öğrenilenlerin sahne oyunları ile ortamın içinde olduklarını hissetmeleri dikkatlerini çekecektir.Bir ders boyunca oyunların

ayrılan süre en fazla on veya onbeş dakika olmalıdır. Oyunlara, dersin ortasında veya sonunda yer verilmelidir (Tarcan, 2004b).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sahne oyunlarını daha çok kullanmak için materyel geliştirilmelidir.Sahne oyunlarına mevcut YDTÖ yapan ders kitaplarında gerekli yer verilmemektedir.Öğretmenin becerisine ve ilgisine bağlı olarak rol yapma ve drama etkinlikleri YDTÖ'nde kullanılmaktadır.Tasarlanması durumunda her konu sonuna drama ve eğitsel oyunlar eklenebilir. Hedefe yönelik olarak hazırlanmışdrama metinleri YDTÖ 'nde yok denecek kadar azdır ve bu konu ciddi bir şekilde ele alınmalıdır.

Temel seviye dil öğrenimi aşamasında öğrenciler daha istekli ve heyecanlıdır.Ancak orta ve ileri seviyede motivasyon kaybı yaşanabilmektedir.Çünkü konuların ağırlaşması öğrencide ilgisizliğe yol açmaktadır.Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde orta ve ileri seviye konuları öğretilirken sahne oyunlarına bağlı uygulamalar kullanılmalıdır.

Yabancı dil öğretiminde öğretmen faktörü üzerinde özellikle durulmalıdır. Yabancı dil öğretmeni sadece bilgiyi öğrenciye aktaran kişi değil o bilginin nasıl kullanılacağını da öğreten kişidir.Yabancı dil öğretmen adaylarının etkin ve donanımlı yetiştirilmesi gerekmektedir. Yabancı dil derslerinde uygulanacak yöntem, oyun, diyalog, tiyatro vb. ideal öğretmen tarafından gerçekleştirilebilir (Anşın, 2006).

Kaynakça

- Akalın,Ş.H.(2010).TürkDili Dünya Dili.<http://www.tdk.org.tr/TR/dosyalar/Turk%20Dili%b20Dunya%20Dili.pdf/05.10.2010>.
- Anşın, S. (2006). Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi. D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 6, 19.
- Ay, S.(1997). Yabancı Dil Öğretiminde Dramanın Kullanımı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yabancı Dil Öğretimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 103
- Aytaş.G. (2008). Türkçe Öğretiminde Tematik Yaratıcı Drama Etkinlik ve Uygulamaları. Ankara: Akçağ Yayınları, 146.
- Başkan,Ö.(2006).Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler.İstanbul: Multilingual,77.
- Demircan, (2005a).Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. İstanbul: Der Yayınları, 204.
- Demircan, (2005b). Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri. İstanbul: Der Yayınları, 224-225.
- Demirel ,Ö. (2000a). Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları,8.
- Demirel, Ö. (2000b). Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 118-119.
- Demirel, Ö. (2008a). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara:Pegem Yayınları,69.
- Demirel, Ö. (2008b). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 70-71.
- Demirel, Ö. (2008c). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 62.
- Demirel, Ö. (2008d). Yabancı Dil Öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 72.
- Gökkuşluğu Türkçe Ders Kitabı 2, (2007). İstanbul: Dilset Yayınları, 129.
- Hengirmen, M. (1993a).Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve TÖMER Yöntemi.Ankara: Engin Yayınevi, 72.
- Hengirmen, M. (1993b).Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri ve TÖMER YöntemiAnkara: EnginYayınevi, 47.

- İzgören, M.K. (1999).Oyunlarla Dil Öğretimi. Ankara: Academyplus Yayınları, 69.
- Kantemir, E. (1997).Yazılı ve Sözlü Anlatım. Ankara: Engin Yayınevi, 63.
- Kara, Ö.T.(2009). Türkçe Derslerini Yaşama Buluşturan Bir Yöntem: "Drama".
MEB.Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 111, 16-19.
- MEGEP, (2006). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi.Drama Çalışmaları. Ankara. 16-25.
- Nuhoğlu, M.M., Özsoy, T., Aydın, A. (2008a). Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı.
Ankara.Nobel Yayın Dağıtım, 68-69.
- Nuhoğlu, M.M., Özsoy, T., Aydın, A. (2008b). Türkçe Öğretiminde Materyal Tasarımı.
Ankara.Nobel Yayın Dağıtım,70-71-72.
- Oğuzkan, Ş. (1988a). Anaokullarında Yaratıcı Dramatizasyon Uygulamaları. İstanbul:
YA-PA Yayınları, 6.
- Oğuzkan, Ş. (1988b).Anaokullarında Yaratıcı Dramatizasyon Uygulamaları, İstanbul:
YA-PA Yayınları, 8.
- Oğuzkan, Ş. (1988c). Anaokullarında Yaratıcı Dramatizasyon Uygulamaları, İstanbul:
YA-PA Yayınları, 10.
- Özbay, M., Temizyürek, F. (2004). Türkçe Öğreniyoruz ORHUN Ders Kitabı 2. Ankara:
TİKA yayınları, 66.
- Senemoğlu, N.(2005). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. Ankara:Gazi Kitabevi, 291-292.
- Tarcan, A. (2004a). Yabancı Dil Öğretim Teknikleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 10.
- Tarcan, A. (2004b).Yabancı Dil Öğretim Teknikleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 44.
- Tuna, Y. (2010). Hafızamı Kaybediyorum.
<http://www.indusdanismanlik.com/index.asp?ID=119/09.10.2010>.
- TDK Sözlük, (2005). Türkçe Sözlük. Ankara,1986.
- Yalın, H.(2006). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.Nobel Yayın Dağıtım,66.